

Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları
Uzmanı Dr. **HÜSEYİN TAPIK**

**YENİDOĞANLARA
DAİR MERAK EDİLEN
101 SORU
VE CEVAPLARI**

bebeğimin
bakımı,
beslenmesi,
sağlığı,
gelişimi

TİMAŞ
TİM

12

GÖBEK KORDONUNUN DOĞUMDAN HEMEN SONRA KESİLMESİ DOĞRU BİR İŞLEM MİDİR?

Damarlarımızdaki kanın önemi büyüktür. Doğumda plasentada bulunan ve kordon vasıtasıyla bebeğe geçen kanın önemi daha da büyüktür. Dış dünyaya yeni gelmiş bir bebeğin bu kana ihtiyacı vardır.

Modern tıbbın en büyük yanlışlarından biri, doğumda göbek kordonunu hemen kesmek, plasentadaki hakkı olan kanın bebeğe geçişini engellemektir.

Genel durumu iyi olmayan bebeklerde bile kordon kanını hemen sıvazlayarak bebeğe geçişini sağlamak gerekir.

Doğal hayatta tüm memelilerde doğumdan hemen sonra plasenta büzüşerek göbek kordonu vasıtasıyla tüm kanı yavruya nakleder.

Doğada hiçbir memeli bundan mahrum kalmazken bizim bebeklerimiz bundan mahrum kalmaktadır.

...

Bu modern tıpta yapılan en büyük hatalardan biridir. Göbek kordonunun zamanında kesilmesinin (30 saniye-5 dakika arası) birçok faydası vardır.

- Özellikle prematüre bebeklerde organ hasarları önlenir. Prematüre bebekler hayata daha çabuk tutunurlar.
- Bebeğin kan hacmi ve hemoglobinin konsantrasyonu artar. Bu da bebeklerde sık rastladığımız demir eksikliğini önler.
- Yeterli kanla beslenen akciğerler sayesinde solunum daha rahat olur. Akciğer enfeksiyonları önlenir.
- Fetüs kanında kök hücre yoğunluğu çok fazladır. Bu da bebeğin kardiyovasküler, solunum, bağışıklık ve nörolojik gelişiminde çok etkilidir.
- Bu değerli kandan mahrum bırakılmayan bebekler; daha zeki, cin gibi, hastalıklara meydan okuyan, demir eksikliği gelişmeyen bireyler olurlar.

13

KORDON KANI, KÖK HÜCRE DEPOLANMASI NEDİR?

Son yıllarda kordon kanının saklanması büyük önem kazanmaktadır.

Kordon kanının saklanması toplum sağlığı için de çok önemlidir.

Her kordon kanı saklanmaz. Saklanacak kanın bazı özelliklere sahip olması gerekir.

Kök hücre tedavisi sadece aileler için değil, toplum sağlığı açısından da önemlidir.

Kök hücreleri bakımından oldukça zengin olan kordon kanı, birçok ciddi hastalığın tedavisinde kullanılmaktadır.

Kullanıldığı Başlıca Hastalıklar

- Çocukluk çağı lenfoma ve lösemileri
- Doğumsal metabolik hastalıklar
- Çocuk çağında gelişen malign hastalıklar (nöroblastom, retinoblastoma vb.)
- Kemik iliği hastalıkları
- Kalıtsal kan hastalıkları (Akdeniz anemisi, Orak hücreli anemi vb.)
- Bağışıklık sistemi bozuklukları

Aile onay verirse kordon kanı laboratuvarlarda birçok işlemden geçer. Eğer saklanmaya değer bulunursa bakanlık ruhsatlı kamu ve özel bankalarda ücret karşılığı yaklaşık 5-10 yıl saklanır.

KORDON BANKASI TÜRLERİ

ALLOJENİK: Bu kordon kanı herkese açık olarak saklanır. Aile bireyleri dışında diğer insanlarda da kullanılabilir. Yurt içi ve yurt dışı kullanıma açık olabilir.

OTOLOG: Sadece aile içerisinde kullanılabilir.

14

LOHUSALIK SENDROMU NEDİR? NELERE DİKKAT ETMELİYİM?

Lohusalık dönemi, toplumda kırkının çıkması diye adlandırılan, tıpta ise doğumdan sonraki 6 haftayı, yani 42 günü kapsayan süredir.

Bebeğin dünyaya gelişini kutlamak, bu güzel dönemi yaşamak, annenin emzirme keyfini, yavrusuna kavuşma heyecanını hissetmesi yerine lohusalık dönemi bir hastalık olarak tanımlanmaktadır.

Hayatımızın her dönemi tıpta bir hastalık olarak belirtilmekte, mutlu bir an bırakılmamaktadır.

Bebek doğar, aileye yeni bir birey gelmiştir. Bunu kutlamak, bebeğin sağlıkla doğuğu için sevinmek, coşmak gerekir.

Ancak tamamen fizyolojik olan bu dönem, modern tıbbın hakimiyetine girince hastalık dönemi olarak tanımlanmıştır.

Böyle davranmak; anneyi stres sokmak, sütünün gelmesini önlemek, bebeğin geleceğini karartmaktan başka bir şey değildir.

Güzel hayatımızın her dönemi maalesef hastalıklar ve sendromlar dönemi olarak tanımlanıyor.

- Hamilelik sendromu
- Doğum sonrası depresyon
- Lohusalık sendromu
- 2 yaş sendromu
- Adolesan psikolojik bozuklukları
- Orta yaşlılık sendromu
- Yaşlılık sendromu... daha birçokları

Tamamen fizyolojik olan doğuma modern tıbbın müdahalesi ile birçok kazanımlar elde edilmiş ancak hayatımızın her dönemine bir hastalık, ile dönemi olarak isim takılmış, sağlam insanı hasta edecek duruma gelinmiştir.

Yeni doğum yapan annelerin bir yandan heyecanları, diğer yandan akıllarındaki soru ve tereddütleri beni çok etkilemiştir.

Anne babalara yeterince bilgi verilmeli, bu mutlu zamanın önemi ve heyecanı yaşanmalı ve olumlu düşüncelerle hayata devam edilmelidir.

Aksi takdirde anne;

- Suçluluk duygusuna
- Üzüntüye
- İsteksizliğe ve
- Duygu durum bozukluğuna düşebilir.

DİKKAT: LÜTFEN BUNLARI YAPMAYINIZ.

Hemen sütün yetmiyor deyip anneyi korkutmak, ruh sağlığını bozacak söylemlerde bulunmak, endişelerini gidermek yerine hastalık yapıstırıp ilaçlara başlatmak...

Ailesinden ve çevresinden yeterli destek alamayan, korku ve telaşa kapılan bu annelerin kaygı, suçluluk, öfke hissetmesi, içine kapanıklık, iştahsızlık, uyku bozukluğu yaşaması doğaldır.

ÇÖZÜM:

- Pozitif düşünceli olmak
- Negatif enerji saçan insanlara sınır koymak
- Güzelliklerin farkına varmak, şükretmek
- Olası problemleri çözüme kavuşturmak

- Anneyi bebek bakımı konusunda bilgilendirmek.
Çünkü bilgili insan kendine güvenir, her işini çözüme kavuşturabilir.

NOT: Şüphesiz hayatımızın her döneminde olduğu gibi bu dönemde de bazı problemler ortaya çıkabilir. Özellikle sezaryenle doğum yapan bir annenin cerrahi girişime maruz kalmak, çok kan kaybetmek, bebeğine hemen kavuşamamak, yorgunluk, cerrahi komplikasyonlar gibi durumlar yaşaması söz konusu olabilir. Burada anlatılmak istenen bunları görmezlikten gelmek değil, aksine bunlara zamanında müdahale edilmesi, ancak bu dönemin hastalık dönemi olarak yaşatılmamasıdır.

Sendromlar yerine anne ve bebeğin güvenli bağlanması ve bu güzel günlerin huzur içinde yaşanması önemsenmelidir.

YENİDOĞAN GELİŞİMİ

15

BEBEĞİMİN BOY, KİLO VE BAŞ ÇEVRESİ NORMAL Mİ?

Bebeklerin doğumda boy, kilo ve baş çevresi ölçümleri çok önemlidir.

Bu ölçümlerin bir standardının olması gerekir ve bize birçok hastalık hakkında erken uyarı verebilir.

...

**BU TABLOLAR ÇAPA TIP FAKÜLTESİNDE YAPILAN
YENİDOĞAN ÖLÇÜLERİDİR**

	KIZ		KİLO		ERKEK		
3%	50%	97%	AYLAR		3%	50%	97%
2.520	3.290	4.100	DOĞUMDA		2.580	3.430	4.270

	KIZ		BOY		ERKEK		
3%	50%	97%	AYLAR		3%	50%	97%
45.3	KIZ	53.4	DOĞUMDA		45.9	50.0	54.2

	KIZ		BAŞ ÇEVRESİ		ERKEK		
3%	50%	97%	AYLAR		3%	50%	97%
31.9	KIZ	37.1	DOĞUMDA		32.3	34.9	37.5

%3-%97 Persentiller arasındaki tüm bebekler normaldir. Ayrıca burada %50 ortalamalarda gösterilmiştir. Bebeğiniz bu ölçülerin dışında ise lütfen doktorunuzla görüşün.

16

BEBEĞİM İLK AYINDA NE KADAR KİLO ALIR, KAÇ CM BÜYÜR?

Yenidoğan dönemi büyümenin çok süratli gerçekleştiği bir süredir.

İlk ayda bebeğin boyu 5 cm uzar.

Bu bir ayda alınan 5 cm, 1 yaşından sonra ancak bir yılda alınabilir.

Kilo ve baş çevresi gelişimi de böyledir.

Yenidoğanlar ilk hafta içinde doğum kilosunun yaklaşık % 5'ini kaybederler.

Başta oluşan ödem sebebiyle baş çevresi ilk hafta biraz küçülür.

İki hafta sonra doğum kilosuna erişirler.

Ay sonunda ise 600-1000 gram almış olurlar.

Ay sonunda boyları 4-5 cm kadar uzar, baş çevresi yaklaşık 2-3 cm büyür.

Bunlar ortalama değerlerdir.

Her bebeğin genetiği, beslenmesi, tıbbi takibi farklıdır, dolayısıyla bu değerler biraz farklı olabilir. İleriki aylarda Persentil değerlerine göre takipleri yapılır.

Anne sütü alan bebeklerin gelişimleri ve Persentil değerleri daha iyidir. Fazla kilo almazlar. Aktif, hareketli ve zeki bir görünümleri vardır.

17

BEBEĞİM İLK AYIN SONUNA DOĞRU NELERİ YAPABİLİR?

Bebeklerin mental ve motor gelişimi bazı hastalıkların erken tanısında çok önemli bulgular verir.

Ancak bu gelişmeler bazen birkaç aya yayılabilir.

Bebeğiniz aŐaĐıda belirtilenlerden bir veya birkaçını yapamıyorsa mutlaka doktorunuzla gĐrüşün.

Bebek karnı üzerine yatırıldığında kafasını kısa bir süre kaldırabilir.

Nadiren bazı bebekler yuvarlanabilir.

15-20 cm mesafeden flu olarak görebilir. Bu sebeple anne yüzüne, nesnelere odaklanabilir. Etrafındaki manzaraları fark etmeye başlar.

Sesli oyuncaklara, örneğin bir çingırağın sesine sakin bir şekilde veya ağlayarak cevap verebilir.

Ağlama sesleri dışında agugugu gibi sesler çıkarabilir. Anne karnında iken anne ve babasından duyduğu sesleri tanıyabilir.

Kendiliğinden hafifçe gülmeye başlayabilir. Hatta annenin gülücüğüne gülücükle cevap verebilir.

Koku duyusu gelişmiştir. Özellikle annenin varlığını koku duyusu ile uzaktan bile olsa hemen algılar. Anneye ulaşmak için o anda ağlayabilir.

18

YENİDOĞAN REFLEKSLERİ NELERDİR, NEDEN BU KADAR ÖNEMLİDİR?

Yenidoğan refleksleri sayesinde bebeklerin nöromotor gelişimleri takip edilir.

Yenidoğan refleksleri belirli bir süre sonra kaybolmaya başlar.

Bu durum bebeklerin dış dünyaya adapte olma sürecini yansıtır.

Bu reflekslerin doğumdan sonra da aylık muayenelerde takip edilmesi önemlidir.

Başlıca Yenidoğan Refleksleri

- **EMME REFLEKSİ:** Bebek bu sayede anne memesinden süt emer. Bu refleks bebeğin beslenmesinde büyük öneme sahiptir. Genellikle 4. ayda istemli emme bırakılır.
- **MORO REFLEKSİ:** Ani irkilmeler karşısında bebek başını arkaya atar, kol ve bacaklarını açar. Bu refleks 6. ayda kaybolur. Kendini korumaya yöneliktir.
- **BABİNSKİ REFLEKSİ:** Bebek ayağının altından topuğa doğru uyarılınca, ayak parmaklarını erişkinin tersine, dışarı doğru açar. Bu refleks, 6-24 ay sonra kaybolur.
- **YAKALAMA REFLEKSİ:** Bebeğin ellerine dokunduğunuzda parmaklarınızı yakalama refleksidir. Genellikle 6. ayda kaybolur.
- **YÜRÜME REFLEKSİ:** Bebeğin ayakları yere basacak şekilde tutulunca adım atmaya başlar. 2. ayda kaybolur.
- **ÖKSÜRME REFLEKSİ:** Bebekler virüsler, bakteriler, alerjik maddeler solunum yollarına gelince bunlardan öksürük refleksi ile kurtulur. Bu refleks, hayat boyu devam eder.
- **GAG REFLEKSİ:** Bebekler boğaza kaçan zararlı maddelerden gag refleksi (bulantı ve kusma) ile kurtulur. Yetişkinliğe kadar devam eder.
- **TONİK BOYUN REFLEKSİ:** Bebek yatar pozisyonda iken başını çevirdiği taraftaki kol ve bacağını düz açar, diğer kol ve bacağını ise büker. 7. ayda kaybolur.

19

BEBEĞİMİN GÖBEK BAĞI NE ZAMAN DÜŞER? ZAMANINDA DÜŐMEZSE NE YAPILMALIDIR?

Yenidoğanların göbekleri 1-3 hafta içinde düşer.

AőaĐıdaki durumlarda doktora başvurulmalıdır:

- Göbeğin bu süre içerisinde düşmemesi
- Göbekte kanama
- Göbekte iltihaplanma
- Göbek fıtığı

...

Yenidoğanların göbeklerinin bakımı çok önemlidir.

Dikkat edilmezse, oluşabilecek riskler ağır sonuçlar doğurabilir.

Göbeğin enfeksiyon kapmaması için gerekli tüm tedbirler alınmalıdır.

Göbekte en ufak bir kanama olması durumunda doktor kontrolünde sebebe yönelik tedaviler yapılabilir. Genellikle bebeğe K vitamini uygulanabilir.

Belirli süre içerisinde düşmeyen göbek bağı doktor tarafından gümüş nitrat kalemle koterize edilebilir. Başka tedavi seçenekleri de uygulanabilir.

İltihaplanma halinde pansuman yapılması, tıbbi medikal tedavinin anında başlanması gerekir.

Çok büyük olmayan göbek fıtıkları zaman içinde kendiliğinden kapanacaktır. Ancak büyük fıtıklar bağırsaklarda boğulmalara sebep olabileceği için cerrahi tedavi gerektirir.